

President Kersti Kaljulaid olli mulke man käimän

Eesti Vabariigi president Kersti Kaljulaid olli töisibe, 11. juunil Mulgimaal Mulgi valla käimän. Mulgi Kultuuri Instituudil olli au teda Kulla leerimajan oma ruumen vastu võtta. Mulgi kõnelive talle oma kultuurist, instituudi tegemistest ja laanest. President lööd aiga mulkege raasike juttu aade ja Mulgi röpse mekki.

Kigepäält näidäs Mulgi valla abivallavanemb ja maja pernaine Ene Maaten külälisel valla uhkuses olevet Kulla leerimaja. Tõise kõrra pääl, kus om Mulgi kultuuri instituudi kammer, kõneldi päämiselt mulgi asjust. President vaades kah vabariigi saandes juubelis tettu lapitekki, mille akkaje Mulgi naise om rohkemb ku saast mulgikirjalisest koet lapist kokku ömmelnu. Kersti Kaljulaid tunnist, et mulgi kirja ei ole talle võõra, sest ta om Heimtali Muuseumi Sõprade seltsi liige ja Anu Raua ammune tuttav.

Mulgi instituudi naise näidässive presidendil uhkusege mulke vällä ant raamatit ja õppekirjandust, mida om kogunu joba mitu uhket riiulitait.

„Tore, et president Mulgimaal käis. Om äräütlemede ää miil, et temä jaos olli tähtis mulgi keele käekäik. Ta kitt sedä, et Mulgimaal ja mujal Lõune-Eestin õpetedes lastel ja tõistel uvilistel murdekiilt, andas vällä murdesõnaraamatit ja tüüvihke. Nii presidendil ku kigi mede suur suuv om, et oles iki rohkemb mulgi keele kõnelejit. Mede oma kombide au sihen pidämine ja ede-

Instituudi juhatei Ave Grenberg näidäs presidendile Mulgi Ukuvakan tettu Alliste kihelkonna rahvarõovin pupesit. Mulke vanemb Siim Kabrits olli oma kingitusekotti pannu kasekäsnažoogi. Pilt: Jaan Pääsuke

Alli Laande näidäs presidendil mulgi kirjavara.

Pilt: Jaan Pääsuke

Aaluu jaos sai tettu kah instituudi rahva ja presidendil ütime pilt. Kura kätt vaadeten Mulgi kultuuri instituudi juhatei Ave Grenberg, mulke vanemb Siim Kabrits, president Kersti Kaljulaid, mulgi keele õpeteje Alli Laande ja Kristi Ilves.

Pilt: Ain Tõnts

talude vällä ostive ja parembe järe pääle saive, akassive kohe oma latsi arime. Esieralik om viil sii, et Mulgimaal es saadete kuuli mitte pallald poigi, nagu mujal, a tädärdele anti kah kõrralik kooliaridus. Ku vaadete nüidisel aal Eesti peresit, kus om kolm-neli põlve kõrgaridusege naise, sös om nende juure ariliguld Mulgimaal.

„Et tulevigun kah elu Mulgimaal äitsnes, selle jaos piame tõiste ulgast silmä paistma. Äri saap aade pallald ütenukun. Ku kitame esi oma mulgi värki ja piame auasjas sedä, et mede kaup om peri Mulgimaalt, sös pannas meid mailman kah tähele, meil om oma uhke mulgi märk küllel,“ kõnel Kabrits ja üteli, et mulke sihk om Mulgimaast uvveste rikas, arit ja innat kant tetä.

Ei saa mitte nimetemed jättä, et presidendil emä om kah peri Mulgimaalt Elme kihelkonnast ja toimetep prilla Mulke seltsi Talna kogukonnast. President üteli, et kuigi ta mulgi kiilt ei mõista, om temä kõnen ulka mulgi sõnu, mida ta esi ei ole mõistan murdesõnades pidädegi. Kuna Kersti Kaljulaidi esäpuulse juure om Saaremaal, sis kõnelep ta saare kiilt.

Mulgi kinksive presidendile tänutähes tuleku iist mulgi aabitse ja Mulgi Ukuvakan tettu Alliste kihelkonna rahvarõovin pupede. Mulkele tõi president küläkostis purgikse Kadrioru mesilinde mett ja presidendil kõnede raamatu.

sikandmine om presidendil jaos väige tähtis,“ üteli Mulgi vanemb Siim Kabrits.

Mulgi kultuuri instituudi juhatei Ave Grenberg tei ettekande instituudi tegemistest. Kigi lavva ümmer olejide ütine arvamine olli, et ku mulgi keele mõistmine ja õpmine akkap joba lasteaiast pääle, sis sii om varandus ek salakiil, mida tõistel ei ole. Ku vanast nõukogude aal taheti kik inimese ütesugutses tetä, sis nüid om vastupidi – oma esieralik kiil ja kultuur om suur varandus ja uhkuse asi, mida tõistel ei ole.

Ütitse lavva taga kõneldi mulke kunagisest rikkusest ja nüidse aa sihkest. Omal aal ollive üle Eesti ja kaugembelgi tädä-tuntu ja innat riigitegelase, tädusemihe, kirjanigu, ärimihe, tohtre, kuulmeistre, koorijuhateje jt tihtipääl just mulgi. Sedä selleperäst, et mulgi pidäsave kooliaridusest lugu. Edimese mulgi, kes

Kristi Ilves
toimetei

Laulu- ja tansupidule!

Jaauarikuul osti ma oma elu edimese laulupidupileti. Om ek rasse usku, et keskialine inime ei ole enne laulu- egä tansupidul käinu, a sedäsi om. Ei ole mulle antu lauluääld egä tansujalga, leibä ole iki enämbiste lõugege tiinin.

Kristi Ilves
Toimendei

Sõski om midägi, mes tõmbap. Egä aasteste järest rohkemb. Laulupidu om ju osa meist, eestlastest. Sedä tunnet tahas tunda ja ütten engäte. Muduki saap teleka ihen kah, aga lähembel om paremb, tunne om tugevemb. Kige paremb om esi laulukaare all või tansulatsi pääl olla, a ku sedä ei saa, sis laulukaare ihen või tansulatsi veeren iki. Ja ma saa tävveste aru neist, kes om väige õnnetude, et suurele pidule es saa. Muduki om tillembit pidusit ja kikke muud, aga iki ... Säalsaman saa ma sellest kah aru, et kik ju kõrrage laulukaare ala ei mahu.

Kui tähtis sii pidu meile kigile egän maanukan om, sedä näidäs pidutule tulek. Kas lõõsas päe või kallas vihmä – rahvas olli vällän, võtt laulu ja tansuge tule vastu ja saat lämmide suuvege edesi. Palludele olli sii ainumas võimalus suurest pidust osa saia. Sii olli ku tillike laulu-tansupidu oma külän.

Ei tää, mes vägi sii om, aga paist, et sii pidu vaim ja ütteeidmine om meid iki saatan ja saadap edesi. Arraste Lille kirjutep sellest, kudas temä Nuiä lastekoorige 1947. aastel laulupidul käis ja sellest luust õhkap täpseld sama pallu ütteeidmist ja minnatahtmist ku praegustest pidulistest.

Annas taevaesä, et sii pidutuli mede põvven iki edesi palas ja tulevese põlve tedä samasugutse oole ja armastusege edesi kannas.

Mulgimaa Arenduskoda and 11. juunil Abjan viil viiele Mettevõttele vällä Mulgi märgi. Märki võive nüid tarvite kah osaihuingu Aaviku Marjatalu, Seedri Puukool, TransMovers, BodyFood ja ettevõtja Maire Riit.

Aaviku Marjatalu om luudu 2017. aastel. Talu kasvatep Tarvastu külän Villändi vällän astelpajumarju ja tiip neist mahlu-muuse.

Maire Riit õmlep Tõrva vällän Ummulin linatsest kangast rõõvit ja tiip massinage sinna pääle vanu mulgi mustrit.

Mulgi vällän Kaarli külän asutet TransMovers pakup kolimise- ja veoteenust nii inimestel ku ettevõtetele üle Eesti. Pilt: Ave Grenberg

2017. aastel luudu BodyFood tiip Saarepeedil rüäkama, mille sissi pandas päähklit, siimlit, marjapulbrit ja rohueinu.

2000. aastel luudu Seedri Puukool kasvatep ja müip Polli külän Mulgi vällän puie ja puhmaste istikit.

Pildi: Kristi Ilves

Mulke selts pidäs 85. sünnipäevä Tarvastu kihelkonnän

Joba aastit om Mulke seltsi rahvas saanu suvistepühäde Jaal kokku kihelkonnapäeväl. Siikõrdne kokkusaamine Tarvastun olli esierälik, sest tähistedi seltsi 85. aastepäevä.

Seltsi rahvas käis Suistlen vaatemen, kudas nuur pererahas om vanast lagunu veskest ilusa kohviku tennu. Pilt: Ilmar Kõverik

Pidupäeväl ast üles kah viieaastene Mulgi segäkuur, kes suvel edimest kõrda laulupidule lääp. Pilt: Ilmar Kõverik

Suvistepühä akas meil ommukukohvige Mustla kohvipoodin, kokku olli tullu sadakond seltsi liiget üle Eesti. Ütenkuun kõnniti Mulke seltsi tamme manu, mes istutedi 2017. aastel Tarvastu tammeparki. Tarvastu käsitüükoaga tüüdest ja tegemistest kõnel Aili Anderson.

Külälise vaadessive uhket liputorni Mulgi Majakat ja kinnitive, et Mustla pääl, Tarvastu kihelkonnä süämen om tunda kultuuri oidmist ja egä kõrd midägi uut vaadete.

Ette võeti kah sõit Suistlese, kus vana tuuleveske kõrda tennu Artur ja Ave Grossthal külälise lahkeste vastu võtve ja oma tegemistest kõnelive. Pidukonssert ja aktus olli Mustla rahvamajan, kus pidupäevätervitusstege tei akatust Mulke seltsi vanemb Ene Saar.

Mariann Ömblus Mulgi segäkoorist kõnel seltsi aaluust.

Mulke selts asutedi Talnan 5. mail 1934. Asutemise man olli 400 inimest, nende ulgan riigivanemb Konstantin Päts, kaitsevägede ülemjuhatei Johan Laidoner ja Talna linnapääl kindral Jaan Soots.

Seltsi mõte olli kokku tuvva eesti suust inimese, kes om peri Alliste, Elme, Karksi, Paistu ja Tarvastu kihelkonnast, oida oma kultuuri ja kombit ja mulke rohkemb kokku köütä.

Nii aate Nõukogude võimule es miildi ja selts panti 1940. aastel kinni.

Toronton olli suur ja tugev mulke kogukond ja 1977. aastel tetti selts sääl uvveste valla. Seltsi asutve 12 miist ja 1 naine. Seltsin olli üle 150 liikme.

Eestin tetti selts uvveste valla 1990. aastel Villändin. Prilla köüdäp selts ütte Villändi (juht Leili Weidebaum), Tartu (juht

Meeta Meltsas), Pärnu (juht Ilme Varimaa) ja Talna (juht Elvi Kirsipuu) kogukonna ja Mulgi segäkoori (koorivanemb Madli Saar), kokku ligi 200 inimest.

Toronto selts panti kinni 2012. aastel, sest liikme ollive puha vanas jäänu. A mulke tegemiste vastu tunneve na uvi siinamaani. Mulke seltsi lipp om Villändi muuseumin, lipu pääl om kaits villäpääd — üits märgip välis-, tõine kodueestlasi, nende all tillike põllulill, mes meid seop.

Seltsi tegemistest

1936. aastest andas vällä aasteraamatut, almanakki, mille 29. nummer jõvvp sii aaste kaaste vahele. Sii om aaluulise ja kultuurilise väärtusege välläanne.

2004. aastel anti vällä mulgi-kiilne lugemik "Mulgi keelen ja meelen".

Om tettu näitusi, Mulke selts om aviten vällä anda tähtsit raamatit.

2018. aastel istutve seltsi liikme tammemõtsa, millege kandas edesi täädä-tuntu mulgi riigimeeste ja kultuuritegelaste mälestust. Suure tahvle pääl mõtsa veeren om kirjan, kos ja mes sii Mulgimaa om.

Sii aaste tähistedes tammemõtsa viiva tiiotsa siltege, et uvilise selle kätte lõvväs ja saas Mulgimaast ja mede inimestest rohkemb täädä.

Pidupäevä puhul üteli seltsi vanemb tänu sõna seltsi liikmidele. Pidukonssertil astive üles

Mulgi segäkuur, Tarvastu muusika- ja kunstikooli noore ja Tõrva miisansambel.

Seltsile tõive tervitusi Mulgimaa vanemb Siim Kabrits, Mulgi Kultuuri Instituudi naise ja Mulgimaa Leader- tegevusrupp. Önnesuuvja kutseve kikki üles tegeme kuuntüüd Mulgimaa ääs.

Pääl õnnitlusi uutside pidulisi Mulgi puder ja Mulgi korbi.

Päev lõppi seltsi kuunolekuge ja pärast sedä olli simman Tarvastu pillimeeste muusikage.

Ku kellegil om uvi Mulke seltsi vastu, sis uvve ja akkaje liikme om oodet, et seltsil iki elujõudu jakkus.

Ene Saar,
Mulke seltsi vanemb

Mulgi kiil: Kristi Ilves

Üits mulk

Hendrik Mändla (24) om peris tagasioidlik ja tasatse Hjutuge Tarvastu nuurmiis. A temä tettu päeväpildi om nõnda vägeve, et paistave üle mailma silmä. Täap ju egäüits, et üits pilt ütlep rohkemb ku tuhat sõna.

Hendrik Mändla püünäp pildimassinage udsu, varje, valgust ja esierälikke maastikke. Pilt: Helis Mändla

Kas mäletet, kunas ja millege oma edimese päeväpildi teit?

Peris edimene kõrd, mes mul meelen om, olli sis, ku ma käisi 1. või 2. lassin koolige uvireisil ja võti emä vana Smena vilmi-kaamera üten.

Kust sii päeväpildi tegemise nakkus Sul peri om?

Selle nakkuse sai ma internetist. Olli siande lehekülj nagu deviantart.com, kos egäüits sai oma päeväpilte või joonistusi jagade. Mulle miildisive sääl pallude piltinige pildi ja tahtsi esi kah pruuvi.

Sii aaste valiti Siu Islandil tettu pilt mailma ütelp suurembel päeväpildivõistelusel «Sony World Photography Awards» rahvusliku kategooria võitjas. Kas sii om senimaani Siu kige uhkemb auind?

Kindlaste. Sii om edimene kõrd, ku ma ole saanu päeväpildivõistelusel edimese kotusse.

Sul om sellel päeväpildivõistelusel enne kah äste lännu?

Jah, 2017. aastel ma sai rahvusligun kategoorian kolmande kotusse ja minevaaste olli miu tüü kah indajide puult ärä märgit.

Miast auinda Sa viil tahas oma riuli pääl nätä?

Ei mõistagi ütelp. Auinna ei ole tegeliguld miu jaos kige tähtsambe. Ma tii pilti sellest, mes mulle miildip. Ja ku tulep ää pilt, saada selle mõnele võistelusele. **Mesperäst Sa Islandil käit pildistemen?**

Islandil om väige võimas ja ilus luudus. Sääl om luudusen pallu vaatemist väärt kotussit ja viimätsel aal om lennupileti sinna peris odave ollu.

Miandse om pildi tegemise jaos Su lemmikkotusse Eestin?

Eestin miildip mulle kige rohkemb käia mõtsan pilte tegemen.

Hendrik Mändla kaep mailma läbi kaamerasilmä

„Võimas luudus“ tõi Mändlale mailma kige suurembel päeväpildivõistelusel edimese kotusse. Pildi pääl om vaade Valanhukuri mäe tipust Thormorkin Islandil.

Tarvastu poldre vaatetorn.

2017. aastel sai pilt „Rändaja“ rahvusvahelisel võistelusel rahvusligun kategoorian kolmande koha. Pildi pääl om Hendrik Mändla esi.

Kas Sa tiit pallald maastigupilte või muid kah?

Prilla tii jah pallald maastigupilte. Ole pruuvnu muid kah, aga paist, et maastigu pildistemine passip mulle kige rohkemb.

Kui suur osa ää pildi saamise man om pildimassin ja kui suur osa piltinigel endel? Kas õnne om kah vaja?

Kige tähtsamb om iki päeväpiltinik esi, aga ää pildimassin om kah suures abis. Luuduse ja maastigu pildistemise man om kindlaste õnne kah vaja, et just õigel aal õige kotusse pääle trehvät.

Kes om pilditegemise mailman Su õpeteje-juhateje?

Enämbjagu asju ole ma esi ärä õppin. A iiskujudes om ollu

näituses Mikko Lagerstedt ja Ebrico Fossati, Eesti päeväpiltinigest Andrei Reinol.

Kui pallu Sul neid pilte joba om ja kus neid nätä saap?

Pilte om iki aastidege kogunu omajagu. Nätä saap neid prilla internetin, näituses Facebooki-lehe pääl Hendrik Mändla Photography. Tulevigun tahas iki mõne näituse kah tetä.

Kui Sa parajaste pilte ei tii, mes Sa sis tiit?

Sis ma mõtle, kunkottale viil pildisteme minna võis.

Kui Sa saas ütstakik kunas ja ütstakik kunkottale mailman pilti tegeme minna, sis kus Sa lääs?

Tahas minna näituses Patagooniase Lõune-Ameerikan.

Kas Sa usut, et ütstakord saap pallald pilditegemisest kah ärä eläde?

Ma arva, et sii om võimalik, esiki Eestin, a miu jaos om pilditegemine prilla iki lõbu ja sellege kuigipallu ei teeni.

Miandsel aasteaal ja miandsel päeväaall Sulle miildip päeväpilte tetä?

Mulle miildip kige rohkemb, ku om sügüsene ommuk ja udsu. Ja viil miildip mulle pildiste üüse tähti täüs taevast. **Mes päeväpiltinigule suuvi? Katik katik?**

Ma esi pakus „tolm sensori sissi!“

Küsimuse ja mulgi kiil
Kristi Ilves

Mulgi Jaanalinnutalu tei väräti valla

Maikuu akatusen tei oma usse küläliste jaos valla Paudi talu ek uvve nimege Mulgi Jaanalinnu talu, kus näep egät sorti karvatsit ja sulelisi.

Prilla om talun olemen jaanalinnu, paabulinnu, tuvi, partsi, kalkuni, siidi- ja ariligu kana, vaasani ja vuti. Lähembel aal piäs emude kah manu tuleme. Laan om anki nandude kah, et kolm suurembet ja uhkembet lindu kik olemen oles. Nelläjalgsist saap näta obesit, poni, lihalehmi, jänessit, kasse ja koeri. Manu om uuta viil alpakasit.

Paul ja Regina Järlov ostive talu Tõrva valda Riidaje külle ala mõni aaste tagasi. Esmald võeti suurembit luume oma tarbes, a perästpoole akas manu tuleme egät sorti linde ja sis tekkusi kah mõte akate neid raha iist näitame. Peremiis Paul Järlov kõnel, et õige uu tõugas ettevõtmisele sissi minevaaste ne avatu talude päev, ku Paudi talun käis üle 200 inimese ja kigile kangeste miildisive nättu looma-linnu.

Kui peremihel endel om juure Mulgimaal Oldren, sis Regina Järlov om päälinna tüdruk, kes pidäs Talnan lilipuu. Peren om kah seitse last (üits neist täiskasunu) ja nüid ei kujute kennigi enämb elu kunnigil mujal ette. Oma

luumest-lindest kõnelep pererahvas suure õhinege, om tunda ja näta, et looma ei ole neil pallald näitämises ja rahatiinmises, a egäüits om kah pereliige, kelle tahtmist ja tujudege arvestedes.

Jaanalinde om prilla kokku 7, neist 4 viil nooreohtu. Esätse jaanalinnu aiale ei soovite peremiis väige lähikese minna, sest inimesest kõrgemb lind näpistep nokage peris kõvaste. Jaanalind om keskmiseld 2-2,5 miiterd kõrge ja kaalup 150-180 kilu. Kurja na ariliguld ei ole, a egäs juhuse om aiaalutse valla jäetu, et ku pererahvas aian linde man toimetep, a „linnukse“ piäs pahatses saama, ei ole aiga enämb väräti manu joosta, sis om ää ökva aia alt vällä vupsate. Ja muduki om ää rihage mune kah aia alt vällä tõmmate, sest jaanalinnu kaitsave oma „latsi“ sama uulsaste ku kik tõise.

Karjamaal kõnnive sinine lihalehmämullik Juta ja herefordi tõugu pullinolk Villu. Säälsaman sööve kaits obest Kati ja Villu. Villu om ilus ele jammide jalguge tori tõugu obene, Kati om tillembe ja peenembe kondige obuponi. Las-

Talupidämine om terve pere ettevõtmine. Talusildi man tettu pildi pääle jäive pereemä Regina, esä Paul ja neli last, kes parajaste kodun ollive.

Pilt: Taavid Bergmann

Paul Järlov kõnel, et nii mihekõrgutse linnu om alla tibude.

Pilt: Kristi Ilves

tele tiip sõitu madal ja ümärik ää isu, et talle piap söögipoolist šetlandi poni, kellel om nõnda jao peräst andma.

Lähembe aa suur suuv om valmis saia oma tapamaja, et saas oma luume-linde kodun tappa ja võis liha uvilistel kah müvvä. Ku jaanalinde liha ja muna om tääda-tuntu kaup, sis näituses rasu pandas kah purki ja sii om väige ää rohi nahaädade vastu, võip kah anirasva asemel kõhä vastu rinna pääle määri. Jaanalinnu nahk om üits mailma kõvembit, mida võip kõrvute rokudilli nahage. Naha pargites kah esi ära. Edimestest nahkust taht pererahvas omal püksirihma ja rahakoti tetä. Ku ammat selge, sis saap juba tõistel kah jaanalinnunahast asju müvvä. Uhkidest sulgest om tettu kirjapulke, tolmuarju ja ehtit. Munakoordest saap meisterde lampe, luuest võtmeoidjit ja ehtesaju, küüdse kõlbave kah ehtis. Sisikonna lääve põlluväetises, nõnda et raisku ei lää siin midägi.

Selle aaste 1. maist om talu ametliguld nädälilõppel ja pühäde aal valla, muul aal tulep ette kõliste (tel 5780 8092). Tähtsambe uudise ja uvve asuka pandas üles kah talu Facebooki-lehe pääle.

Muduki lubap pererahvas sel suvel kah avatu talude päeväl ja Mulgi peremängu aal väräti valla oida.

Kristi Ilves

Holstre jaht aaste külä aunime

Sii aaste valites jälle Eesti Saaste külä. Egäst maa-konnast saap uhket aunime püündä pallald üits külä. Mulgimaalt om üles säetu Olstre küläde kant, mille valis ühendus Kodukant Villändimaa jaanuarikuul Villändimaa aaste küläs.

Olstren ja selle ümmer (Viisuküla, Tõmbi, Luiga, Pulleritsu, Lolu ja Pirmastu) eläp prilla 466 inimest. Elu olli siin joba kiviaal, 16. aastesaal ehitedi siia uvve mõisa – Olstre mõis sai nime Holstferide nimelise aadlesuguvõsa järgi. 1936. aastel akati mõisa undarmendi pääle ehiteme Olstre koolimaja, kos koolitüü käip siimaani. Aastidel 1819- 1950 olli Paistu kihelkonna kige suuremb vald Olstre vald. Olstre olli kah üits ärksämbit kante

Villändimaa 19. aastesaal. Olstrest sai ürajutuse palvekirje kirjutemine ja siit om peri kah Eesti Aleksandrekooli mõte, mille akat Pulleritsu kuulmeister Jaan Adamson.

Prilla om Olstren kuul ja lasteaid, raamatukogu, Olstre-Polli aavitmises keskus, ettevõtte kasvateve piimakarja ja villä, tetäs kah puust parketti, vägijuuke ja limunaati. 2016. aastel tetti külarahva rõõmus valla vahapääl kinni ollu puut. Joba 14 aastet käip kuun rahvantsurühm Kuremari.

Luudus om siin imeilus, sest siinsaman om Loodi luuduspark oma mägede, järve ja orgege.

Külä ettevõtmisi viap mitetulundusühing Holstre Pere Selts. Üits seltsi iistvedäjit, Katrin Kivistik kõnel, et selts om tegutsenu joba 21 aastet. Kir-

jutedes projekte, veetes ütitsit ettevõtmisi. “Mede päämine sihik om küläelu sedäsi säädä, et omal oles siin ää olla ja külälistel tore tulla,” ütäl Kivistik.

Seltsin om 40 liiget, neist tegutseve üle 20. “Mede selts tiip egäsugutsit asju: kõrraldeme egä aaste rahvakalendre tähtpäevi, pidusit, spordivõistelus, talgupäevi. Meil om näituses jüriüü joosuvõistelus ümmer Olstre järve, talve uisurada ja jääkarussell järve pääl, Olstre kolmevõistelus, kolmekuningupäevä üüuisutemine ja jõulupuiest tuli, Villändi kitarrifestivali lõpukonsserdi magasiidan, küläpäev jpm. Perämine tore sündmus olli laulupidutule tervitemine 13. juunil,“ kõnel Kivistik.

Olstre järve veeren om spordi- ja mängulats, kus latse saave turni. Järve viir om kõr-

13. juunil võeti Olstren vastu laulu- ja tansupidutuld. Olstre pere (Maret Tammleht, Eret Ristisaar ja Ain Ristisaar) tõi tule Olstre rahvale üle järve külänaiste ehit paadige. Pilt: Andrus Tuk

da tettu ja inimese käive sääl ää meelege. Joba sii suvi saap rahva rõõmus valmis võrkpallilats. Seda tänu Võrkpalli Liidu rojektile „Võrguplatsid korda“, kos 32 kandidaadi ulgast valisive indaje vällä 6 ja Olstre olli nende ulgan.

18. aastes aast peri Olstre mõisa magasiit om kõrda tettu ja sääl om nüid külämaja.

“Siin om ää kotus elämise jaos – tore inimese, ilus luudus ja kik, mes elus vaja, om lähiksen olemen,” ütäl Kivistik.

Eestimaa aaste külä 2019 kuulutedes vällä 26. juulil Eesti küläde maapäeväl Rāpinan.

Seni oiame päidle peon!

Kristi Ilves

Pidutuli tõi pidutunde Mulgimaale

13. ja 14. juunil sõitse XXVII laulu- ja XX tansupeo „Minu arm“ tuli, mes ürgjati 1. juunil Tartun, läbi Mulgimaa ja tõi pidutuju ja -sõna kigile. Tuli jõud 13. juuni ommuku Paistu kihelkonda, kust sõit edesi Tarvastuse ja jõudse õhtus Karksi ja Alliste kanti. 14. juunil olli tuli Elme kihelkonnas.

Pidutuli Paistu kirikun, laulave Paistu kooli noore ütten oma õpetejege.

Pilt: Jaan Männik

Karksi-Nuia jõudse tuli suure vihmäge. Tuld võtap auväärt tansumemm Lille-Astra Arraste.

Pilt: Jaan Männik

Vihmä käest jõudse tuli Abja kultuurimajja, kus võtt tedä vastu naiskuur Öbe-äidsme.

Pilt: Kai Kannistu

Läbi Mustla sõitse pidutuli obesevankrege.

Pilt: Jaan Männik

Tõrvan sõitse pidutuli Kaarsilla mant tõrvaahju manu uhkeste ehit paadige.

Pilt: Andrus Abel

Kuda mia Talna laulupidule sõitsi

Nuia kooli lastekuur ja koorijuhateje Hilda Pikkur 1947. aastelaulupeorogikägün Talnan. Pilt Lille-Astra Arraste pildikogust

Aaste olli sis 1947. Juba ammu enne sedä ollive latsevanempe ja kuulmeistri aruten, et ku laulupidu tulep, peas mede Nuia kooli lastekuur kah mineme. Lauluõpaja Pikkur Hilda olli kigel kange uu sisse aanu, et tuleb minnä ja iki minnä.

Latsevanempe akasive rahvarõovit tegeme ja latse laule

õpme. Laule õpmine läits suure oole ja vaimustusege. Kik jäive ää meelege pääle tunde laulme. Talve olli paremp, sis kaugempelt latse es pea pimmessen kodu mineme, saive internaadin olla. Ku ilma lämnes läitsive, sis õpsime vällän laule ja kudamuudu rongikägün kävvä iki sirgen rian, iluste taktin ja üte jalage. Emä ja

esä kutsuti kah kokku, et täädä anda, mis latsel ligi panna. Kige tähtsempe ollive rahvarõova, sis egapäevätsse rõova, magamises tekk, kaits lina ja padjapüür, mõskmise asja – kaits rätti, siip, ambapulber arjage. Ja kohver, nimi pääl, kus kik sisse panna, pääle selle raasik taskuraha. Miul olli suur vineerist kohver ja emä koet villane tekk. Mõnel latsel olli papist kohver ja kellel oma es ole, laenas tuttavide käest. Kik avitive, nii kah, kelle oma latse koorin es laula.

Sõit Talna akas koolimaja mant, sinna lätsime aigselt kokku. Latsi ja vanempit olli ninda pallu tullu, et es taha latsi pääle ärägi mahtu. Meil ollive sellän rahvarõova. Veoauto, mis meid Alliste raudtiijaama sõiduts, olli kik ilust vällä ehit lillege ja kase ollive kah kasti egän nukan. Iluse uvve lavva ollive pant ristipidi istmisenpenkes kasti. Tgast võeti autuluuk valla, me ronisime üte

kaupa auto pääle, sis anti kohvre, viimäte tullive õpetajase, luuk panti kinni ja sõit läits valla. Küll olli ilus pilt, ku me sääll oma rahvarõovastege istsime. Akasime kohe laulme kah ja mahajääjetele lehviteme. Olli iki uhke tunne küll. Ku sõitsime, sis nii, kes tii veern ollive, kik meil lehvitite.

Ku rongijaama jõusime oodive sääll juba Alliste koolilatsse kah rongipääle minekut. Rong tulli Abja puult, juba kaugelt kuulime rataste mürint, ku lähempel sai, akas vilet andme, nagu oles meil tere ütelnu. Vedurijuht või abi, kes ta olli, vaats aknest ja lehviits. Ku rong peris seisime jäi, tetti vaguniusse valla ja õpetejege abige saime peris ruttu vagunis. Vagunil ollive suure usse keskel ja katel puul jälle pengi. Mede kotus olli ette nättu ussest kura poole. Pengi ollive parempe ku autukastin. Kes tagapoole istme läits, sii pidi edimestest penkest üle astme. Vagun olli kaubava-

gunist ümmer tettu, väikse akne ollive lae all ja suure usse käisive katele poole valla. Egän jaaman olli piatus, kus usse valla tetti ja uvve laulja pääle tullive. Villändi jaaman võtite koori suure lauluge rongi vastu, sääll saime esi kah rongist vällä minnä. Egän jaaman tertivite meid pillimehe ja laulje, kes ütten medege edesi sõitsive. Viil olli mõni suuremp piatus, kus peris pidu peeti, pill mängs ja tantsiti. Tüiril üteldi, et pikemp piatus, rong oodap tiid. Tüki aa peräst tulligi Talne puult reisirong suurte akendege, rahvast täüs.

Talnan olli muduki raudtiijaaman suur vastuvõtt. Suure latsi pääl peeti kõnesit ja lauleti ja õisati, kik ollive väege rõõmse. Sii olli miul elus aas üits ilus miilijäv sõit.

Lille-Astra Arraste laulu- ja tansupiduline aastest 1947

Tõrva näitemänguring sai puulsada aastet vanas

Aastidege om Tõrva kultuurimaja näitemänguring toonu vaatejide ette siandsit etendus, mis om saanu kõrgit auindu vabariikligel ku ka Kagu-Eesti maatiatride vestivalel. Juba 50 aastet om lavasteje tänuväärt tüid tennu Kiira Soovares.

Selle aaste lehekuu lõpul tullu Tõrva kultuurimaja näitemänguring vällä uvve tükige. Täissaali ehen mängiti mah näitemäng „Elu ilusembe õie“. Lavastei Kiira Soovares, muusika Thea Leitmaa ja ansambel Kirime. Tegelases Tõrva kandin ja kaugembelgi tuntu näitlejade Heli Holm, Margit Kolju, Krista Roio, Maie Oja, Mati Oja, Ain Juurikas ja Taavi Kärt. „Elu ilusembe õie“ kõnelep

elust lähiminevigu Eesti talun, a murede om sama prilla kah. Etendus en kõlas Ain Juurika esitusen mitu teemakohast laulu ning ansamblelugusit.

Tõrva tiatretegemisi austive oma kohalolekuge tõi sian kah Rahvakultuuri Keskuse Valgamaa rahvakultuuri asjatundai Eha Mandel ja Rahvakultuuri Keskuse direktur Kalle Vister. Lillele ja äädele sõnadele lisas andseve külälise tiatrekunsti edendemise iist Eve-Evi Vallistele kultuurimistre ning Kiira Soovaresele ja alakirjutenule Rahvakultuuri Keskuse tänukirja.

Vello Jaska

Pildi pääl om näedendi „Elu ilusembe õie“ tegelase (vasakul) Margit Kolju, Ain Juurikas, Heli Holm, Taavi Kärt, Maie Oja, Mati Oja Krista Roio ning näedendi lavastei Kiira Soovares ja autur Vello Jaska.

Pilt: Merikan Jaska

Rahvamuusiku tõive rahva ette uvve laadi

Aprillikuul tõi rahvamuusikaansambel Kirime Tõrva kultuurimajan uvve laadi rahva ette. Laat sai valmis 2018. aastel ja om pühendedu Eesti Vabariigi 100. sünnipäeväle.

„Ansambel Kirime ka van om rahvalikku muusikat, perimus- ja rahvamuusikat. Mängime ää meelege kah tõi te rahvaste muusikat. Laadi pääle valisime lugusit sedäsi, et egäüits löüs endele midägi,“ üteli ansamble Kirime juhendei Thea Leitmaa.

Ansambel kuunseis om peräst laadi vällätulekut raasike muutunu. Kahjus om elu nii lännu, et Arnold Looga, kes laadi salvest ja avit vällä anda, ja ansamble Kirime nime väl-

Ansambel Kirime: Karin Kase, Kalev Mäekalle, Märt Tomp, Gerda Nurmeots, Thea Leitmaa, Vello Jaska.

Pilt: Merikan Jaska

lämõttele Inari Vähi ei mängi enämb mede pundin. Ansambel and oma endistel liikmil tänapapre röömsa ja villaka kuunoltu aa iist.

Ansambelen om koha leidnu romaatilise kandle mängjä Gerda Nurmeots, kelle põneve kandlesoolode annave lugudele uut värvi manu.

Ansambelen mängive:
Karin Kase – rütmipilli, laul
Kalev Mäekalle – kontra-bass, manduliin, laul
Märt Tomp – manduliin, löötsapill, torupill, laul
Vello Jaska – akordiun, löötsapill, rumm, laul
Gerda Nurmeots – romaatile kannel, laul

Thea Leitmaa – juhendei – akordiun, löötsapill, laul.

Konsserdi lõpuotsan kõlas ansamble lemmiklugu „Kallike kaugel“ Talnan toimuve pillipeo kuundorkestre repertuaarist. Selle orkestre kuunseisun mängip suure püüne pääl kah Kirime.

Kohale tullu muusikauvilise saeve nauti mitmekesist muusikat ja viitseve mõnuse õhtu. Kikele pakuti torti ja egä külälise sai kingituses elülaadi.

Thea Leitmaa
rahvamuusikaansamble
Kirime juhendei

Mulgi kiil: Vello Jaska

Välläkutse vanadusele

Ma saije Tõrvan kokku reisikaaslasege, kes om miuge pikädel reisidel käenu. Ta olli üttepukku ään tujun ja tegi ka tõeeste meele röömsas. Sedä om aga reisidel iki vaja.

Nüid om naene joba kaesakümne viie aastene. Suur olli miu imestus, kui ta kõnel, et sõit sellel suvel Bulgaariade ja Sloveeniade. Muduki es saa ta kõnet ilma nallate lõpete-

de: „Mis tetä, surm ei taha minnu. Ma lää paremb reisile. Rummal oles ahju pääl surma uutma kah jääde. Kes tiid, kona ta viil tule...“

Säände kõne tõi tõeeste kuulajide meeleolu. Sii olli nigu välläkutse vanadusele. Õige kah: kui inimsel om jõudu reisi, misperäst sedä sis mitte tetä.

Kui ma kolm aastet tagasi Itaalian käesi, olli me krupin naene, kellel aastit kaessakümme kaessa! Sakslannast kiid

püindse temä järgi käimise kiirust säädä. Naene üteli nigu vabandeden: „Sii om küll miu viimäne reis...“ Selle pääle üidse kiid: „Oi, ärge kunagi ütelle, et sii om viimäne! Inimse võemetel pole piire...“ Ta tõi näite iinlastest, kedä ta aastet tagasi olli Itaalian saatnu. Nende sian ollu inimsit, kellel aastit koguni öessäkümme ja öessäkümme üts!

Ma ole nannu iinlasi ja jaapanlasi, kes müüdä Euroopat

reisive. Nende sian om tõeeste väege vannu inimsit. Mäände elurööm ja virgus saat neid! Neist võissive iiskuju võtta noorembeigi.

Ega miagi enämb nuur ei ole. Aga uvi igäsugutse uvve, säälulgan tõeeste maade ja rahvaste vastu om mul jäänu. Ma lää iki reisile. Sellelgi suvel sõedami Moskvade.

Miu kodukohan om inime, kel aastit joba kaessakümme viis. Ta kõrraldes

muude meelelahutuste kõrval ka ekskursjuune. Joba mitu aastet olemi käenu Lätimaal, sel suvel sõedami müüdä Võrumaad ringi. Muduki om jutt ilma väsimede Endla Miskest, kellel om engen nuurus. Kui õige om ütlemine: vanus om palland üts nummer. Elu näitäs sedä esi...

Elmar Orav
Ummulist

23. maikuu päeväl olli Ala rahvamajja kokku tullu 197 Mulgimaa last ütten oma õpetejidege 14 lasteaiast, et maha pidäde joba 23. Mulgimaa laste vulklooripäev. Latse ollive ära õpnu 9 mulgikiilset laulumängu. Lustilisi laule ja tantse juhative vulklooripäevä ürgäi Alli Laande ja lauluõpetei Ade Laande.

Sii om kige vanemb Mulgimaal peetev omakultuuripidu. Päevä kõrrald Mulgi Kultuuri Instituut, raha saadi Ravakultuurikeskuse vulkloorivestivale toetamise abinõust.

Pildi: Neil Viskov

Latsela

Ahne unt

Ellive eit ja taat, neil olli kits kolme pojage. Mötsast tullu unt nende akne ala ja laul: „Kits kolme pojage, taati eidege!“ Taat üteli eidele: „Oi, unt laulap nõnda iluste, anname talle kitsitalle.“ Andsivegi.

Tõine päev tullu susi jälle akne ala laulma. „Kits kate pojage, taati eidege!“ Taat and undile viil üte kitsitalle.

Unt jälle tagasi: „Kits üte pojage, taati eidege!“ Taat and undile ilusa laulu iist viimätsse tallekse ärä.

Susi jälle akne all. „Kitsike ütsinde, taati eidege!“ Sis sai unt kitsi.

A isu es saa iki täüs ja tõine päev laul susi jälle: „Taati eidege, taati eidege!“ Taat üteli eidele: „Nõnda iluste laulap, ma anna õige siu undile.“ Andki eide undile.

Varsti tullu susi jälle laulma: „Taadike ütsinde, tareke ütsinde!“ Miis sorgas pää aknest vällä, et kullete, mes unt viil taht. A susi rabas mihe kinni ja sei ärä.

Mõne päevä peräst olli unt tagasi ja laul: „Tareke ütsinde, tareke ütsinde!“

„Ei ole ütsinde!“ kost ääl ahju alt. „Mia ole kah!“

„Kes sa siande olet?“

„Pörss ole.“

„Tule vällä, ma süü su ärä!“

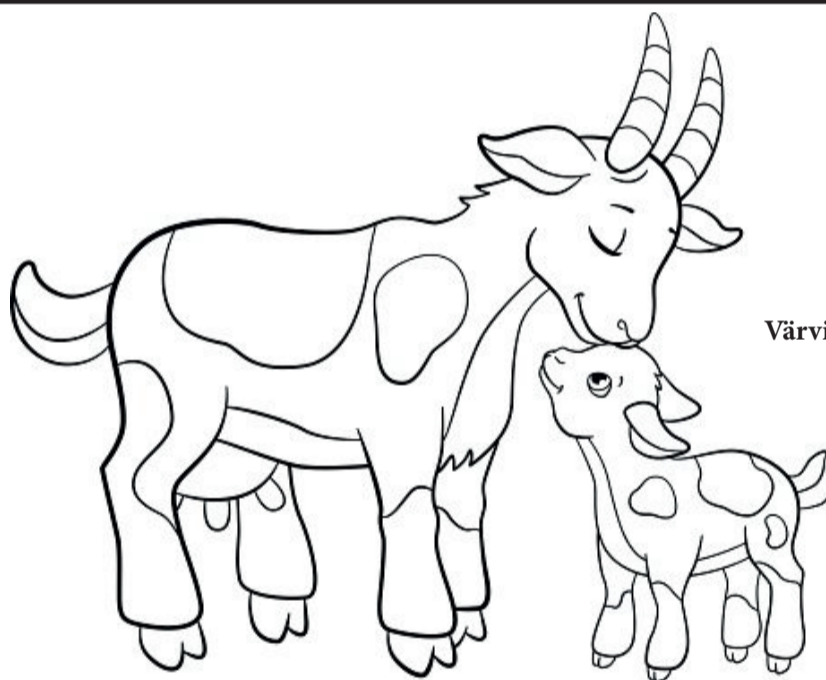
„Las ma lää süü ennest enne paksus, sös saat ää suutävve.“

Läitski pörss ja sei ja sei. Tulli vällä. Unt uut joba mäe all, suu peräni valla. Pörss lennäs nagu kuul mäest alla undile suhu, nõnda et undi suu läits kõrvuni lõhki.

Sest aast pääle olevetki soel suur suu. Pörsasugu elävet röömsaste täembese päeväni.

Eesti muinasjutt

Saada vastusse 10. septembres 2019 e-kirjage aadressi pääle aja-leht@mulgimaa.ee või ariligu postige Mulgi Kultuuri Instituuti Leerimaja, Kulla küla, Mulgi vald, 69509 Viljandi maakond. Kirjute manu kah oma aadress, sest vastanu laste vahel loosime vällä auinna!

Värvi kits ja talleke ärä!

Ruute sissi om ärä paetet kümme Karksi kihelkonna külänime. AINJA, KARKSI, LEELI, LILLI, MORNA, MURI, OTI, POLLI, SUDISTE, TUHALAANE. Otsi vällä! Loe edes- ja tagaspidi, ülevest alla, alt üles ja viltu kah!

R	H	D	N	I	B	Ö	K	A	P
V	T	Ä	B	T	M	G	J	Ü	M
G	M	U	M	O	R	N	A	O	E
U	J	V	H	M	I	L	G	M	T
I	S	K	R	A	K	M	J	Õ	S
R	Õ	M	Ü	B	L	D	P	N	I
U	T	G	H	E	B	A	M	V	D
M	V	Ü	E	R	Ä	O	A	B	U
P	O	L	L	I	E	M	U	N	S
S	I	L	L	I	L	H	V	D	E

